

КЗ «Олександрійський медичний фаховий коледж»	СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Основи латинської мови з медичною термінологією»		
Статус дисципліни	навчальна дисципліна обов'язкового компонента ОПП		
Галузь знань	І Охорона здоров'я та соціальне забезпечення		
Спеціальність	І5 Медсестринство		
Освітньо-професійна програма	Лікувальна справа		
Освітньо-кваліфікаційний ступінь	фаховий молодший бакалавр		
Форма навчання	денна		
Формат предмета	нормативний (обов'язковий)		
Курс	перший		
Семестр	І, II		
Обсяг дисципліни	Кількість кредитів - 4	Загальна кількість годин – 90 I семестр - 46 II семестр - 44	Практичні - 60 Самостійна позааудиторна робота - 30
Форма підсумкового контролю	I, II семестри – семестрова оцінка II семестр – диф. залік		
Мова викладання	українська, латинь		
Очікувані результати навчальної діяльності з дисципліни	Заплановані результати навчання після вивчення дисципліни Знати: • значущість вивчення курсу «Основи латинської мови з медичною термінологією»; • основи граматики для вірного перекладу складних анатомічних та клінічних текстів; • лексичну компетенцію (професійно-орієнтований лексичний матеріал, який використовується в типових розмовних ситуаціях і професійній діяльності); • фонетичну компетенцію (особливості фонетики іноземної мови, інтонація та наголос); • граматичну компетенцію (основні граматичні структури мови, необхідні для формування мовної та мовленнєвої		

	компетенції). ● майже 2000 термінів та складних словосполучень медичного характеру. Уміти: ● читати і перекладати зі словником адаптовані та спеціальні медичні тексти середньої складності; ● вести діалогічне мовлення типу: “Фельдшер — пацієнт”, “В аптеці” тощо; ● розповісти про структуру лікарні, роботу поліклініки, відвідування аптеки, функціональні обов’язки фельдшера; ● вести бесіди на різні теми; ● будувати різні типи запитань у процесі ведення діалогу латиною; ● розшифровувати складні медичні терміни шляхом їх поділу на смислові словотворчі компоненти.
Компетентності	Інтегральна компетентність (ІК): здатність вирішувати типові спеціалізовані завдання в медичній галузі або у процесі навчання, що вимагає застосування положень і методів відповідної науки та може характеризуватися певною невизначеністю умов. Загальні компетентності (ЗК): ЗК 1 Здатність реалізувати свої права і обов’язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. ЗК 2 Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні цінності. ЗК 5 Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. ЗК 6 Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. Спеціальні компетентності (СК): СК 1 Здатність до застосовування професійних стандартів та нормативно-правових актів у повсякденній медичній практиці. СК 3 Здатність до самоменеджменту в професійній діяльності.

	СК 5 Здатність до динамічної адаптації та саморегуляції у важких життєвих і професійних ситуаціях. СК 8 Здатність до використання інформаційного простору та сучасних цифрових технологій в професійній медичній діяльності. СК 12 Здатність до безперервного професійного розвитку фахівців у сфері охорони здоров'я (освіта впродовж життя).
Програмні результати навчання	РН 1. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами для комунікації, ведення медичної та іншої ділової документації. РН 2. Застосовувати сучасні цифрові та комунікативні технології для пошуку інформації та документування результатів професійної діяльності.

Зміст навчальної дисципліни
«Основи латинської мови з медичною термінологією»

1.	Вступ. Латинська азбука. Правила читання приголосних та голосних. Особливості вимови приголосних та буквосполучень. Дифтонги.
2.	Правила читання диграфів та буквосполучень.
	Самостійна позааудиторна робота: «Виконання вправ на засвоєння правил читання».
3.	Наголос. Довгота і короткість складу.
4.	Тест із фонетики. Дієслово. Граматичні категорії дієслова.
5.	Наказовий спосіб. Умовний спосіб. Дієслово <i>esse</i> — бути.
6.	Дієслово. Теперішній час дійсного способу активного і пасивного станів.
	Самостійна позааудиторна робота: «Виконання граматичних вправ з теми «Дієслово»».
7.	Іменник. Граматичні категорії іменника. Перша відміна іменників. Дублети іменників. Прийменники.
	Самостійна позааудиторна робота «Греко-латинські дублети іменників першої відміни».
8.	Неузгоджене означення. Кінцеві терміноелементи іменників першої відміни
9.	Рецепт та його складові частини. Основні фармацевтичні терміноелементи та скорочення.
10.	Склад слова. Основні способи словотворення.
	Самостійна позааудиторна робота Терміни. Види термінів. Утворення клінічних термінів, які означають назви

	методів лікування, обстеження та дослідження за допомогою кінцевих терміноелементів: -graphia, -metria, -gramma, -scoria.
11.	Словотворчі елементи. Грецькі префікси і суфікси.
	Самостійна позааудиторна робота Латинські префікси, які використовують для утворення клінічних термінів: intra-, post-, sub-, super-, inter-, supra-.
12.	Друга відміна іменників. Іменники чоловічого роду другої відміни. Дублети іменників чоловічого роду.
	Самостійна позааудиторна робота: «Декодування медичних термінів».
13.	Іменники середнього роду другої відміни. Дублети іменників середнього роду. Назви лікарських речовин та препаратів.
	Самостійна позааудиторна робота Частотні відрізки в тривіальних назвах лікарських препаратів. Транслітерація тривіальних назв лікарських засобів.
14.	Прикметник. Граматичні категорії прикметника. Прикметники першої групи.
15.	Узгодження прикметників з іменниками.
16.	Латинська хімічна номенклатура.

1.	Третя відміна іменників. Особливості відмінювання іменників третьої відміни.
2.	Чоловічий рід іменників третьої відміни. Дублети.
3.	Самостійна позааудиторна робота: «Виконання граматичних вправ на засвоєння латинсько-грецьких дублетів іменників третьої відміни чоловічого роду».
4.	Третя відміна іменників. Приголосний тип. Жіночий рід. Дублети.
5.	Самостійна позааудиторна робота: «Виконання граматичних вправ на засвоєння латинсько-грецьких дублетів іменників третьої відміни жіночого роду».
6.	Третя відміна іменників. Середній рід. Голосний та змішаний тип. Дублети.
7.	Самостійна позааудиторна робота Утворення назв патологічних процесів і станів за допомогою кінцевих терміноелементів: -necrosis, -ptosis, -sclerosis, -stenosis, -rrhexis.
8.	Друга група прикметників.
9.	Узгодження прикметників другої групи з іменниками першої-третьої відмін.
10.	Самостійна позааудиторна робота: «Латинсько-грецькі дублети прикметників другої групи».
11.	Ступені порівняння прикметників першої та другої груп.
12.	Самостійна позааудиторна робота: «Виконання граматичних вправ з теми».
13.	Четверта відміна іменників. Дублети.
14.	П'ята відміна іменників. Дублети.

15.	Самостійна позааудиторна робота: «Виконання граматичних вправ на засвоєння латинсько-грецьких дублетів іменників 4-5 відмін»
16.	Різновиди зборів лікарських трав.
17.	Кількісні та порядкові числівники.
18.	Самостійна позааудиторна робота: «Офіцинальні лікарські форми, що використовуються за кордоном».
19.	Прислівники.
20.	Ступені порівняння прислівників.
21.	Самостійна позааудиторна робота: «Конструювання та декодування клінічних термінів».
22.	Займенники. Вживання займенників у рецептах.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ		
Рівні навчальних досягнень для сформованості компетентностей та результатів навчання	За національною шкалою	Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти
I. Початковий	2 «незадовільно»	– зміст матеріалу не розкрито; – не даються відповіді на додаткові питання; – допущені грубі помилки у відповіді; – практична навичка не виконана або виконана з грубими помилками.
II. Середній	3 «задовільно»	– засвоєння змісту матеріалу, але виконання не послідовне, фрагментарне; – визначення понять, термінів не точне; – не робляться висновки, практичні навички виконуються з помилками, не послідовно.
III. Достатній	4 «добре»	– розкрити основний зміст матеріалу; – дати переважно правильні відповіді, понять, термінів; – відповідати самостійно;

		– практичні навички виконані в основному правильно, але можливі незначні помилки, які не впливають на якість виконання навичок.
IV. Високий	5 «відмінно»	– повністю розкрити зміст понять, навичок; – для доказу використовувати висновки і раніше набуті знання і уміння; – практичні навички виконувати згідно алгоритмів в повному обсязі без помилок, послідовно.

Завдання підсумкового контролю (диф.залік) охоплюють найважливіші розділи курсу:

Фонетика

1. Назвіть голосні та приголосні літери латинської азбуки.
2. Які ви знаєте правила читання літери **c**? Наведіть приклади.
3. Як читається сполучення літер **rh, ch, ph, th**? Наведіть приклади.
4. Як потрібно читати дифтонги у латинських словах? Наведіть приклади.
5. Як читаються сполучення літер **ngu, qu, ti** + голосна? Наведіть приклади.
6. Як називається запозичена із старогрецької мови літера **y**, як вона читається і які префікси та корені з нею вам відомі? Наведіть приклади.
7. Вказівники грецького походження слів.
8. Правила наголосу в латинських словах.

Морфологія та словотворення

1. Правила утворення наказового способу дієслів.
2. За якими ознаками розрізняються дієвідміни дієслів і чи мають ці ознаки якесь відношення до правильного граматичного оформлення рецептів?
3. За якою основною ознакою розрізняються іменники п'ятьох відмін? Наведіть приклади словникової форми іменників першої відміни.
4. Для чого потрібно знати парадигми (відмінкові закінчення) іменників усіх відмін? Чи до однієї відміни та частини мови належать слова **latus, oculus, spiritus, corpus, senectus**? Обґрунтуйте відповідь.
5. Яке пояснення розбіжності відмінкових закінчень слова **oll-a** у таких реченнях: Aqua **in oll-a** est. Infundite aquam **in ollam**?

6. Чому поміж іменників другої відміни ми звертаємо увагу на винятки? Яке відношення мають винятки іменників стосовно їхнього роду до правила узгодження прикметників з іменниками в разі їхнього відмінювання?
7. Наведіть приклади застосування назв металів, газів, кислот у рецептах.
8. Що ви знаєте про компоненти складних рецептів? Які складові частини рецептів вам відомі? Які частини рецептів оформляються латинською мовою?
9. Ознаки іменників 3 відміни.
10. Рівноскладні, нерівноскладні, односкладні іменники.
11. Чим відрізняються приголосний, голосний та змішаний типи відмінювання іменників третьої відміни? Чому в родовому відмінку множини іменників третьої відміни трапляються закінчення **-um** та **-ium**? Cf.: **rhizomatum, apium**.
12. Які іменники четвертої та п'ятої відмін найчастіше вживаються в рецептах? Наведіть приклади запису таких слів у родовому відмінку однини та множини.
13. Неузгоджене означення.
14. Скорочення у рецептах. Правила скорочень.
15. Чим відрізняються прикметники другої групи від прикметників першої групи? Наведіть приклади вживання прикметників двох груп в анатомічній та фармацевтичній термінології. Правила узгодження прикметників з іменниками.
16. На що вказують у назвах препаратів такі словотворчі компоненти: **-sulf-, -thio-, -zid-, -dol-, -cillin-**? Назвіть принаймні один препарат з цими компонентами.

Клінічна термінологія

1. Які медичні терміни, у котрих вживаються такі грецькі корені, як **graph-, scop-, phag-, streph-**, ви можете назвати? Наведіть латинські еквіваленти до цих коренів.
2. Які медичні терміни, у котрих вживаються такі грецькі корені, як **mast-, bio-, hydr-, physi-**, ви можете назвати? Наведіть латинські еквіваленти до цих коренів.
3. Назвіть кінцеві терміноелементи, які означають **вирізання, розширення, наука, схильність**. Назвіть медичні терміни з цими кінцевими терміноелементами.
4. Назвіть медичні терміни, в яких вживаються кінцеві терміноелементи, що означають **опущення органа, розрив судини чи органа, звуження,**

утворення.

5. Утворіть за допомогою грецьких коренів, які означають **жовч, молоко, зній (відмерлі лейкоцити), час** медичні терміни. Поясніть їхнє значення та назвіть їхні латинські еквіваленти.
6. Декодуйте медичні терміни **osteomyelitis, hysterectomy, cholelithiasis**. Поясніть, що ці терміни означають.
7. Побудуйте медичні терміни з наведених української мовою компонентів: **м'яз + запалення; жінка + наука; вода + лікування**. Поясніть, що ці терміни означають.
8. Які префікси та суфікси мають значення “зниження” чи “зменшення”, “запалення”, “між, проміж”, “пухлина”, “патологічний стан”? Надайте приклади.

Рекомендована література та інформаційні ресурси

Основна:

1. Є.М. Шевченко Латинська мова і основи медичної термінології: Навчальний посібник. 9-е вид., виправл. Київ: ВСВ «Медицина», 2015р. 240с. Латин., укр.
2. Козовик І.Я., Шипайло Л.Д. Латинська мова: Підручник. 2-ге вид., перероб. Київ: Вища шк., 1993. 248с. Латин., укр.
3. Беляєва О.М., Сологор І.М. Латинська мова з основами рецептури і клінічної термінології: навч. посібник. Київ: ВСВ “Медицина”, 2011.
4. Закалюжний М.М. та ін. Латинська мова і основи медичної термінології: підручник. Тернопіль: Укрмедкнига, 1999.
5. Іваницька П. Латинська мова. 2001.
6. Олійник Р. та ін. Латинська мова. Львів: ТзОВ “Дивосвіт”, 2001.

Додаткова:

1. *Дюбенко К.А.* Анатомічний українсько-латинсько-англійський словник-довідник. Київ: “Довіра”, 1997.
2. *Янков А.В.* Посібник для практичних занять з латинської мови: медична термінологія. Київ: Здоров'я, 1994.

7. Осокіна Н.Н. Латинська мова. 2003. 8. Чугуй Е.Г., Ніконенко Н.І. Посібник з латинської мови. 2009.	
Інформаційні ресурси	
1. Сайт «Perseus Digital Library (Tufts University)». URL: http://www.perseus.tufts.edu/hopper/ (дата звернення: 29.08.2018) 2. Сайт електронної бібліотеки «Musaio». RL: http://centant.spbu.ru/sno/rec/mult/mus/index.htm (дата звернення: 29.08.2018) 3. Сайт «Онлайн-курси латини для початківців «CambridgeLatinCourse». URL: https://www.cambridgescp.com/ (дата звернення: 29.08.2018) 4. Сайт «Latin Flash Drill» URL: https://www.cambridgescp.com/ (дата звернення: 29.08.2018) 5. Портал «Интернет Полиглот». URL: www.internetpolyglot.com (дата звернення: 29.08.2018)	
Політика навчальної дисципліни	
Політика щодо відвідування занять здобувачами фахової передвищої освіти Відвідування занять обов'язкове; активна участь на занятті під час опитування; ініціативність в обговоренні дискусійних тем; своєчасність виконання самостійної роботи. При оцінюванні навчальних досягнень здобувачів освіти на заняттях та під час контролю самостійної роботи враховується: · повнота і правильність відповіді; · ступінь усвідомленості, розуміння та аналіз складових теми · логіка викладу, мовленнєве оформлення відповіді; · використання додаткової літератури при підготовці до заняття; · самостійність висновків, висловлення власних думок, їх аргументація; дотримання вимог до зовнішнього вигляду. Порядок відпрацювання пропущених занять Пропущені заняття відпрацьовуються відповідно до Положення про порядок відпрацювання пропущених занять та поточних незадовільних оцінок, а також згідно з графіком відпрацювання та консультацій. Відпрацювання занять є обов'язковим, оскільки дана спеціальність відноситься до регульованих професій, що передбачає особливо відповідальну роботу та вимоги до освітньої діяльності з підготовки фахівців, вільне володіння державною та іноземною мовою на всіх рівнях мовленнєвої комунікації, навчальна дисципліна є обов'язковим компонентом ОПП. Політика щодо дотримання принципів академічної доброчесності здобувачів фахової передвищої освіти	

Діяльність викладача та здобувачів освіти здійснюється відповідно до Положення про академічну доброчесність

Викладач	Васильєва Людмила Анатоліївна
Контактні дані викладача	zavotdel@almedu.com